

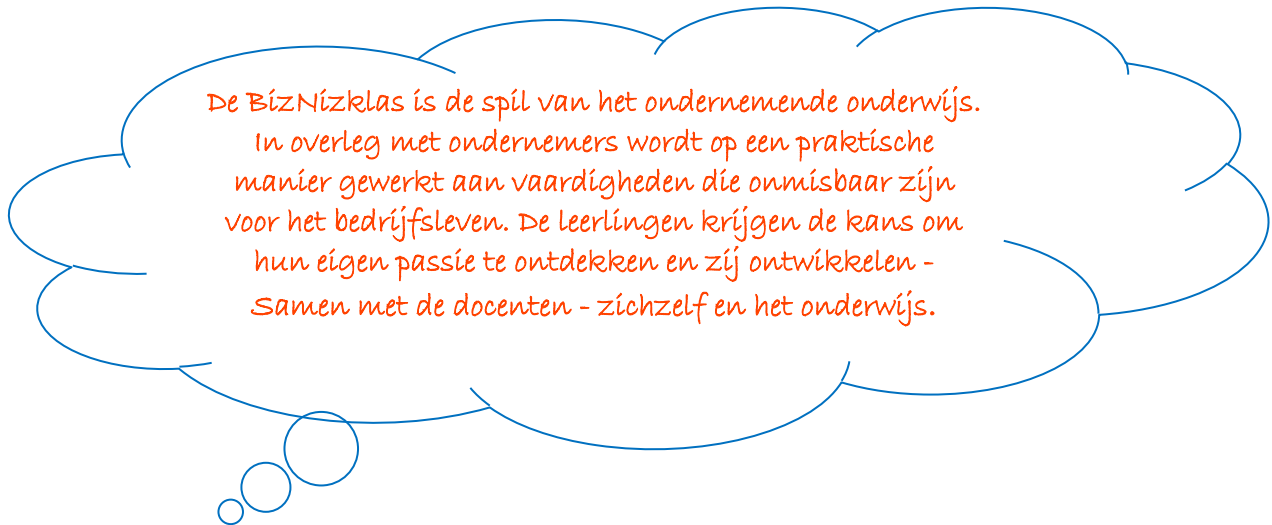
Visiedocument BizNizklas

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 <i>visie op ondernemend onderwijs</i>	3
1.2 <i>doelen</i>	4
2. Positionering	5
2.1 <i>extern</i>	5
2.2 <i>de vijf O's</i>	5
2.3 <i>intern</i>	6
3. Leerplan	11
3.1 <i>doelgroep</i>	11
3.2 <i>pedagogisch-didactische uitgangspunten en lesmodel</i>	12
3.3 <i>docentschap</i>	13
3.4 <i>Leerwerkgemeenschap</i>	14
3.5 <i>klankbordgroep</i>	14
3.6 <i>regioleren</i>	15
4. Bijlagen en bronnen	16

1. Inleiding

In de periode van 2009 tot 2011 heeft het Floracollege deelgenomen aan het project 'Professional in Beeld' waaruit bleek, dat de bedrijven in de regio behoefte hebben aan werknemers in het middenmanagement en dat de kracht en meerwaarde van docenten in het VMBO ligt in de contacten en ervaring met het bedrijfsleven. In januari 2011 kreeg het Floracollege van de Raad van Bestuur van de Lentiz onderwijsgroep de opdracht om, als vervolg op dit project, na te denken over een vorm van onderwijs waarin ondernemendheid centraal staat.

De inhoud van dit document is beknopt en schematisch weergegeven in bijlage X.

1.1 visie op ondernemend onderwijs

De kracht van de BizNizklas ligt besloten in het omzetten van ideeën naar daden; kansen zien en benutten. De boeken wat vaker dicht en partners uit de directe schoolomgeving betrekken bij het onderwijs. Het VMBO is tenslotte Voorbereidend Beroeps Onderwijs; we maken deel uit van de beroepskolom!

Ondernemend zijn gaat over gedrag en daagt school, docent en leerling uit om samen met partners op zoek te gaan naar realistische toepassingsmogelijkheden van onderwijs en een hoger leerrendement. We willen meer verband tussen de theorie en de praktijk, wat leidt tot een dynamische werkomgeving voor zowel de leerling als het docententeam. Een ondernemende houding helpt je niet alleen op school, maar ook thuis en in de maatschappij. De BizNizklas heeft de intentie een bijdrage te leveren aan een actievere samenleving. Dat daarbij een proactieve, creatieve en participerende houding van alle betrokkenen gevraagd wordt, is evident.

We vinden het belangrijk om met leerlingen in dialoog te gaan, hen de ruimte te geven om zich een ondernemende attitude te ontwikkelen, naast de bekende "overdracht van cognitie en boekenwijsheid". Binnen de BizNizklas worden de leerlingen uitgedaagd om met goede ideeën hun eigen leerproces vorm te geven. Ze krijgen in toenemende mate verantwoordelijkheden toegeschoven, waarbij ze op systematische wijze feedback krijgen op hun ervaringen van zowel leerkrachten, medeleerlingen als partners uit de schoolomgeving. De leerlingen werken regelmatig in groepsverband aan concrete eindproducten die ze moeten opleveren. Het leren moet zoveel mogelijk "echt" zijn. We maken, door de partners bij het curriculum te betrekken, de verbinding met de werkelijkheid.

1.2 doelen

1. 95% van de leerlingen in het project behalen in 4 jaar tijd een GL/TL-diploma.
2. 100% van de leerlingen behalen naast het VMBO-diploma het certificaat 'BizNizklas' en voldoen daarmee aan de competenties 'ondernemendheid';
 - a. ondernemersvaardigheden (organisatie, bedrijfsvoering, financiën)
 - b. persoonlijke ontwikkeling (intrinsieke motivatie, personal branding, interpersoonlijke vaardigheden)
3. 100% van de leerlingen in het project stromen naadloos in op de opleiding 'Business & Management' van Lentiz | Greenport (niveau 4) of zijn toelaatbaar op andere MBO-opleidingen (niveau 4).
4. In 2016 is op het Floracollege een leerwerkgemeenschap actief waarin docenten en leerlingen bovengenoemde competenties rondom 'ondernemendheid' hebben ontwikkeld.
5. In 2016 is een netwerk van ZP-ers, opleidingen en bedrijven in de regio actief in de voortdurende ontwikkeling van de BizNizklas.

Bovenstaande doelstellingen worden jaarlijks uitgewerkt in een aantal subdoelstellingen die aan het einde van het schooljaar geëvalueerd worden.

Het project wordt jaarlijks geëvalueerd door middel van 360⁰ feedback en besproken met de schoolleiding en de Raad van Bestuur van de Lentiz onderwijsgroep.

2. Positionering

2.1 extern

Het Westland is een regio die in Nederland een belangrijke positie inneemt op het gebied van handel, zowel nationaal als internationaal. Contact met het bedrijfsleven leert dat er een grote behoefte bestaat aan werknemers met een ondernemende geest.

Het doel van de BizNizklas is er op gericht een toelevering te realiseren voor MBO – opleidingen in de richting B&M, verkoop, detailhandel, enz., opdat de doorstroom naar het bedrijfsleven gegarandeerd wordt.

Op deze manier levert de BizNizklas van Lentiz | Floracollege een belangrijke bijdrage aan behoud en uitbreiding van de benodigde kennis en vaardigheden die het Westland en omgeving in grote mate bezit maar die verloren lijkt te gaan door het ontbreken van doorlopende opleidingen, samenwerkingsverbanden met het bedrijfsleven en inspirerende stages, specifiek gericht op de leerling met een ondernemende geest.

2.2 de vijf O's

De BizNizklas is de spil van een samenwerking tussen vijf partners, de vijf O's¹: Onderwijs, Omgeving, Overheid, Ondernemers en Onderzoek. Deze partners werken via en met de BizNizklas samen aan het opleiden van 'ondernemende studenten en werknemers met hart voor het Westland die van aanpakken weten'. Dit doen zij door hun unieke kwaliteiten in te brengen, zoals beschreven in onderstaand schema.

<i>partners</i>	<i>inbreng voor BizNizklas</i>	<i>opbrengst voor partner</i>
Onderwijs het Floracollege (docenten en leerlingen), MBO's en BO, Kennisnet	<i>Aanbieden eigentijds, competentiegericht; zorgen voor naadloze aansluiting met het MBO.</i>	<i>Deelname aan leerwerkgemeenschap, waarin zowel leerlingen als collega's zich kunnen ontwikkelen.</i>
Omgeving ouders/verzorgers, peers, sociale netwerken	<i>Motiveren leerlingen, versterken positie Floracollege, horizontale verantwoording kwaliteit.</i>	<i>Gemotiveerde leerlingen die met plezier naar school gaan en die een gefundeerde keuze maken voor vervolgonderwijs.</i>
Overheid ministeries van OC&W en EL&I, Combikracht, lokale overheden	<i>Borgen traject, ondersteunen van de ontwikkeling en bij onderzoek.</i>	<i>Inzicht in leerproces van team en leerlingen, onderzoeksresultaten en succesfactoren.</i>
Ondernemers bedrijven in de regio, Kamer van Koophandel, SBO	<i>Afstemmen curriculum op behoeften bedrijfsleven, mogelijkheden tot ervaring opdoen voor leerlingen.</i>	<i>Gemotiveerde stagiaires / werknemers die benodigde vaardigheden beheersen.</i>
Onderzoek leergang 'Onderzoeker in de school', CITO	<i>Mogelijkheid om blijvend te ontwikkelen, verhogen van kwaliteit.</i>	<i>Ontwikkel- en onderzoekstrajecten, deelnemers (docenten en leerlingen).</i>

Door het volgen van de BizNizklas maken wij de jongeren in het Westland, misschien wel opnieuw, bewust van het feit dat werken in het Westland een enorme veelzijdigheid kent en dat er een grote wereld te winnen is.

Om dit te realiseren zet de BizNizklas van het Floracollege in op een synergetisch samenwerkingsverband met het Westlandse bedrijfsleven. Er bestaan al contacten met de Kamer van Koophandel, SBO, de BizNizklas maakt deel uit van de HortiCampus, leerlingen gaan naar bedrijven toe en bedrijven komen naar de leerlingen. Daarnaast wordt zowel het basisonderwijs als het MBO Greenport direct betrokken bij het ontwikkelen en uitvoeren van het curriculum van de BizNizklas en haar leerlingen.

2.3 intern

De BizNizklas is bedoeld voor leerlingen met een uitgesproken GL/TL niveau (en advies). Dit is nieuw voor het Floracollege, aangezien op dit moment de 'reguliere' VMBO-klassen heterogeen zijn (dwz alle leerwegniveaus gemengd). Dit geldt niet voor leerlingen met een uitgesproken BBL niveau; zij komen direct in homogene groepen terecht.

De leerlingen die in de BizNizklas terechtkomen hebben naast het GL/TL profiel een duidelijke voorkeur voor ondernemerschap in de breedste zin van het woord. Ze hebben een ondernemende geest, interesse in de ontwikkelingen in het Westland, enigszins 'talig' zijn en bereid te investeren in hun opleiding. De klas zal homogeen zijn wat betreft het niveau maar dat zij op andere gebieden heterogeen zullen zijn, mag duidelijk zijn.

Leerwerkgemeenschap

De kerndocenten van de BizNizklas gaan komende jaren werken in een leerwerkgemeenschap. Met kerndocenten worden die docenten bedoeld die het curriculum ontwerpen en implementeren. Deze docenten geven les aan de BizNizklas.

De LWG heeft meerdere doelen. Een belangrijke is het ontwerpen van het curriculum voor de BizNizklas. Een ander belangrijk doel is het verbeteren van de samenwerking van docenten en het meer betrekken van stakeholders in het onderwijs.

Door deze verschillende doelen gaan de docenten zich ook op allerlei fronten professionaliseren. De doelen, focus en werkwijze kunnen veranderen in verloop van de tijd.

Het begrip leerwerkgemeenschap is vooral bekend als Community of Practice (CoP). Etienne Wenger definieerde een CoP als volgt: *"Community of practice are groups of people who share an concern, set of problems or passion about a topic, and who deepen their knowledge and expertise and create knowledge together in an area by interacting on a ongoing basis."* (Wenger, 1998: 32).

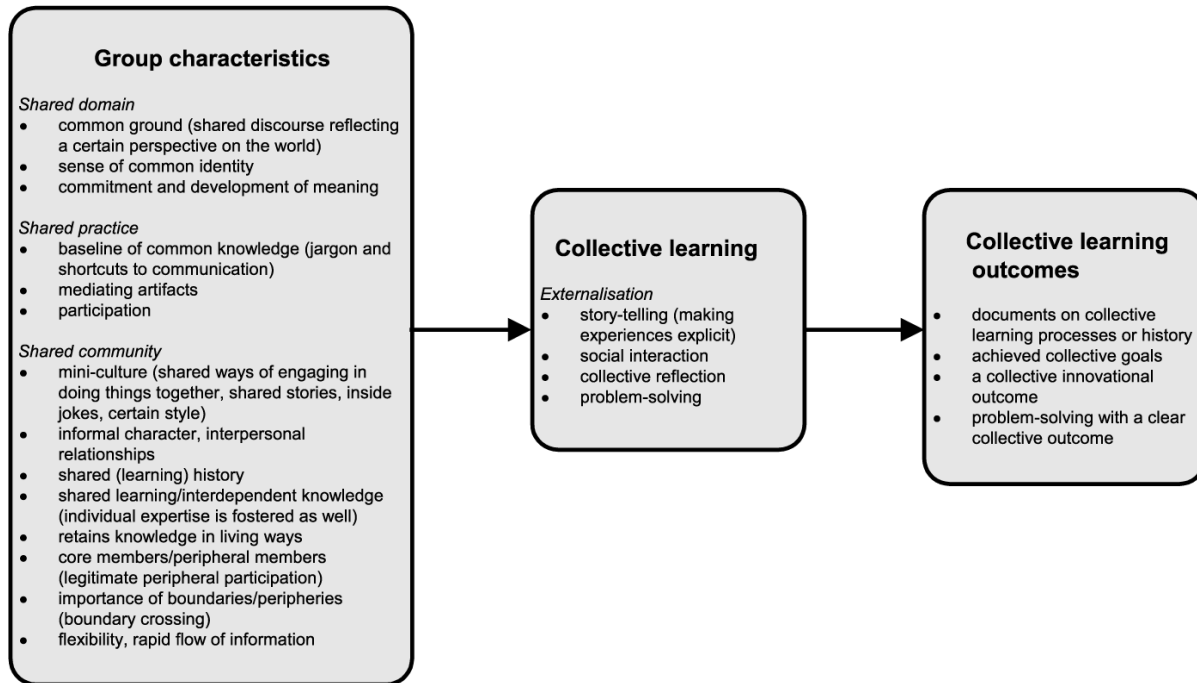
Het begrip Community of Practice blijkt in de praktijk vele benamingen te hebben. Naast de Nederlandse aanduiding leerwerkgemeenschap wordt er ook gesproken over kenniskringen, kennisgemeenschappen, leernetwerken, lerende netwerken, professional learning communities, communities of learning.

Al deze definities hebben vergelijkbare kenmerken:

- het gaat over een gemeenschap of een groep mensen waarin relaties en interacties plaatsvinden op basis van zekerheid, vertrouwen en ontzag;
- de leden wisselen kennis met elkaar uit, communicatie is erg belangrijk;
- er is een gemeenschappelijke kennisbasis rondom een domein, een gebied waarin een groep functioneert, de leden hebben afspraken gemaakt voor het uitvoeren van werk, communicatie, oplossen van problemen en verantwoordelijkheid.

Door het werken in een LWG zoals de LWG BizNizklas, neemt de zelfstandigheid en de verantwoordelijkheid toe. Er ontstaat/is committent bij het werk.

In onderstaand schema van Mittendorff, Geijssel, Hoeve, De Laat en Nieuwenhuis (2006) wordt zichtbaar wat de collectieve opbrengsten zijn van een LWG. Dit kunnen onder andere documenten zijn waarin is beschreven hoe ze tot bepaalde conclusies zijn gekomen, verantwoordingsdocumenten met daarin beschreven waarom er voor iets is gekozen, producten en wat er is geleerd.

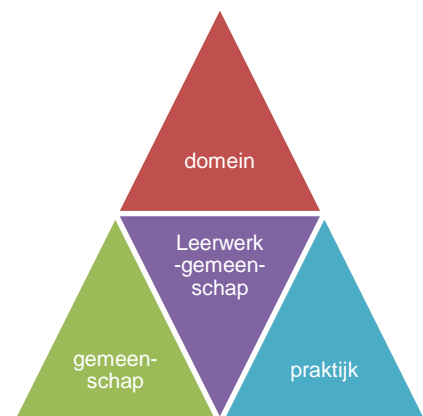

figuur 2, groepskenmerken van een lwg. Wenger (2002).

In dit schema zijn de fundamentele die Etienne Wenger aanraagt voor een LWG terug te vinden.

Er zijn drie groepskenmerken gedefinieerd: het gedeelde *domein*, een gedeelde *praktijk* en een gedeelde *gemeenschap*. (figuur 3)

Het *domein* geeft het werkveld aan van de LWG. Het domein spreekt de deelnemer aan en heeft een aantrekkingskracht op de deelnemers. De deelnemers hebben een gemeenschappelijke interesse en nieuwsgierigheid in het domein. Ze reflecteren, onderzoeken en wisselen gegevens uit om meer inzicht te krijgen in het domein. Het domein van deze LWG is de BizNizklas.

figuur 3,
groepskenarakteristieken

De deelnemers vormen samen een *gemeenschap* omdat ze verwachten dat de LWG een inspirerende invloed heeft bij het oplossen van een probleem wat speelt in hun werkzaamheden. De LWG daagt uit om na te denken over de BizNizklas. Er vinden sociale interacties tussen de deelnemers plaats omdat ze met elkaar werken en ideeën uitwisselen. Er ontstaat respect en vertrouwen.

Door het samenwerken krijgt de LWG BizNizklas een gezamenlijke geschiedenis en een eigen identiteit. Er is een eigen code ontwikkeld waaraan de deelnemers zich houden. Dit zijn bepaalde regels zijn hoe men elkaar aanspreekt, hoe men elkaar helpt, hoe men te werk gaat.

Een voorbeeld is het gebruik van U en jij. In de thuis situatie wordt jij gebruikt maar uithuizige U.

De *praktijk* is het gemeenschappelijk handelingsrepertoire van de deelnemers. Of je past in de praktijk is afhankelijk van wat anderen van je vinden. Er moet erkenning zijn voor je inbreng. De deelnemers hebben een typische handelingsrepertoire wat gebruikelijk is in het domein. De speciale manieren van werken zoals het jargon wat gebruikt wordt of bepaalde ideeën of stijlen die gehanteerd worden vallen onder de praktijk. Voor de BizNizklas geldt bijvoorbeeld dat de deelnemer affiniteit moet hebben betreffende de zakelijke wereld en een ondernemende instelling moet hebben.

De samenstelling van de LWG BizNizklas (hoe ziet de leerwerkgemeenschap van de BizNizklas eruit?)

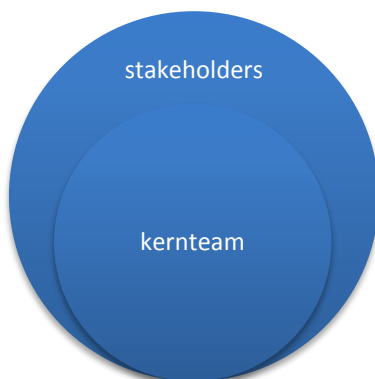
De LWG in schooljaar 2012/2013 bestaat uit een kernteam van vier docenten. Drie leden het kernteam hebben een gezamenlijke geschiedenis. Twee leden hebben intensief meegedaan met de Professional in Beeld project van de Hogeschool Utecht en het derde lid gedeeltelijk. Het vierde lid is gevraagd door de drie leden in verband met haar enthousiasme en kennis over ondernemen in het onderwijs.

Voor de continuïteit is het belangrijk dat de docenten enige jaren gefaciliteerd worden in gemeenschappelijke ontwikkeltijd (ideaal elke week een dagdeel), een eigen ruimte om te werken en eigen middelen tot beschikking hebben voor bijvoorbeeld scholing. De eigen ruimte kan tevens dienst doen als kenniscentrum (Weggeman, 2007). Door het instellen van een kenniscentrum wordt kennis verspreid in de organisatie.

Nieuwe deelnemers moeten solliciteren om lid te kunnen worden van de LWG. Het is belangrijk dat de doelen, de focus en de werkwijze eenduidig zijn.

Belangrijk is dat de deelnemers in staat zijn fouten toe te geven en mensen om hulp durven vragen indien nodig. Ook het accepteren dat een ander fouten maakt en de kennis niet bezit, is een vereiste voor het laten functioneren. Meningingen moeten onderbouwd kunnen worden met goede argumenten gestaafd aan bronnen. Hiervoor moeten de deelnemers een onderzoekende houding hebben. Alles kan ter discussie staan.

Om de gang van zaken goed te regelen is een leeragenda en een werkschema een must.

Om het kernteam zit een actieve groep stakeholders. Deze groep kan aspecten betreffende het domein inbrengen maar heeft geen beslissingsrecht. Wel kunnen deze deelnemers kennis brengen en halen. Deze stakeholders kunnen ouders, leerlingen, andere docenten uit de organisatie of mensen uit het bedrijfsleven zijn (figuur 4). De LWG moet zelf bepalen welke stakeholders wat in te brengen hebben. Stakeholders hoeven niet alleen te brengen, ze kunnen bijvoorbeeld ook kennis halen. Het is aan te raden stakeholders minstens drie maal per jaar uit te nodigen. Ze moeten zo snel mogelijk bij het proces betrokken worden.

De perifere groep rond de LWG moet niet vergeten worden. Hiermee worden de collegae bedoeld die niet direct te maken hebben met de BizNizklas. Zij bepalen mede het bestaansrecht van de LWG. De LWG komt op een eiland te staan als deze groep geen binding heeft met de BizNizklas. Regelmatig deze groep informeren, bijvoorbeeld elke maand, is zeer gewenst. Ook is het belangrijk dat anderen weten wat de LWG doet zodat er begrip en waardering ontstaat voor de LWG.

figuur 4, deelnemers

De samenstelling van de LWG kan veranderen al maar gelang de interesses van de leden. Leden die hun interesses verliezen kunnen niet verplicht worden te blijven in de LWG BizNizklas. Zo kunnen docenten ook niet verplicht worden deel te nemen in de LWG.

Opbrengsten van de leerwerkgemeenschap

De collectieve opbrengsten moeten beschreven worden en gepubliceerd. Dit kunnen documenten zijn, producten maar ook procesbeschrijvingen. Hoe is de LWG inzake bepaalde zaken tot die conclusie gekomen? Hoe hebben zij het aangepakt? Wat hebben de leden geleerd en wat heeft de organisatie eraan? Dit zijn wezenlijke punten om de organisatie de kans te geven om mee te leren in het reilen en zeilen van de LWG.

Uiteraard is een zeer belangrijke opbrengst het ontworpen curriculum en de implementatie hiervan.

Het is belangrijk alle stakeholders de resultaten te laten zien. De BizNizklas zal regelmatig de stakeholders, bijvoorbeeld de ouders, uitnodigen om de prestaties van de leerlingen te laten bewonderen.

Ook is het belangrijk om met stakeholders regelmatig te overleggen om ideeën uit te wisselen. Stakeholders betrekken bij de BizNizklas zal meerdere keren per jaar plaatsvinden.

Het instellen van een digitaal forum bijvoorbeeld op Facebook, is een mogelijkheid. Hierop kunnen alle stakeholders de LWG volgen en van commentaar voorzien. Dit zit nog in de ontwikkelingsfase. Wel is er een Facebook en een Twitter account aangemaakt en in gebruik.

Door te werken in een LWG kan de BizNizklas prima de kernwaarden van het Floracollege concreet toepassen.

Kernwaarden

De visie van het Floracollege is uitgewerkt in vier kernwaarden. Deze kernwaarden zijn in alle geledingen te herkennen en zeer zeker ook van toepassing op de BizNizklas.

Eigenzinnig

De leerlingen krijgen les in een eigen lokaal van een zelfsturend docententeam (onder verantwoordelijkheid van de teamleider onderbouw). Alle docenten zitten ook in het onderbouw- of bovenbouwteam.

De leerlingen hebben inbreng in het eigen curriculum en daar waar passend, in het totale lesprogramma. Te denken valt aan wijzigingen, aanvullingen, wensen t.a.v. het lesaanbod. Het onderwijs wordt op twee manieren aangeboden: klassikaal/frontaal en projectmatig. De projecten zullen in wisselende groepen doorgelopen worden; tenslotte moeten de leerlingen leren werken met iedereen en leren op het juiste moment gebruik te maken van elkaar.

De kerndoelen worden aan de diverse onderdelen van de projecten gekoppeld. De BizNizklas werkt ook met de op het Floracollege gebruikte methodes.

Betrokken

De ouders, bedrijven en uiteraard de leerlingen worden betrokken bij het leerproces. Hierbij moet gedacht worden aan lessen door ouders, zgn. BizNizmomenten (dat zijn bijeenkomsten met ouders om het proces en de ontwikkeling te bespreken, evalueren en waar nodig bij te sturen), bedrijfsbezoeken, bedrijven in de klas halen om les te geven, de KvK voorlichting laten geven, studenten van MBO Greenport als 'tutors' aanstellen, enz.

De leerlingen denken mee over wat ze willen leren en ontwikkelen.

Naast de 'BizNizuren' hebben de leerlingen ook reguliere uren, zoals PSO, LO, CKV, M&M, M&N, waar mogelijk een BizNizrand aan zal zitten. Uiteraard gebeurt dat in overleg met de betreffende collega's.

Ondernemend

Het Floracollege staat bekend als een ondernemende school (stage, Internationalisering, musical- en sportklas, Lego League, enz.) Dit geldt zeker voor de BizNizklas. De school, de docenten en de leerlingen worden uitgedaagd op zoek te gaan naar mogelijkheden, de grenzen te verleggen en 'Out of the Box' te denken maar ook te handelen.

Als we stellen dat 'de wereld aan je voeten ligt' als je op het Floracollege in de BizNizklas (maar niet alleen die klas) zit, moet je die wereld wel zelf op gaan zoeken.

De klas uit, het gebouw uit; het Westland, Nederland, Europa in maar deze zeker ook binnenhalen.

Resultaatgericht

Het Floracollege is resultaatgericht; de BizNizklas is dat zeer zeker ook. De leerlingen krijgen les op een hoog TL niveau, opdat zij zo hoog mogelijk uitstromen en naadloos in kunnen stromen in MBO niveau 4. Het onderwijs wordt, in samenwerking met MBO Greenport B&M, zo ingericht dat leerlingen in de kortst mogelijke tijd het Mbo-diploma kunnen behalen.

In de BizNizklas werken de leerlingen aan de kerndoelen en eindtermen, zoals ze geformuleerd staan voor het VMBO. De invulling is zodanig dat leerlingen in principe zonder problemen kunnen overstappen naar een andere klas binnen het Floracollege als dat gewenst zou zijn.

Bij het beoordelen van het werk, de projecten, enz. worden daar waar ter zake doende bedrijven betrokken. Hierbij is te denken aan: presentaties op een bedrijf, het maken van een product voor een bedrijf, het opzetten van een minionderneming, enz.

3. Leerplan

3.1 doelgroep

Binnen het Floracollege bestaat een aantal jaren de ambitie om een toegespitst aanbod te hebben voor kinderen die van nature een ondernemende aard hebben. Dit talent wordt in het reguliere aanbod van het VMBO vaak niet maximaal uitgedaagd. Deze ambitie wordt nu werkelijkheid met de BizNizklas.

De focus van de BizNizklas ligt op de internationale context van Greenport Westland. Daarbij gaat het niet alleen om het opleiden van de ondernemers van de toekomst maar om het opleiden van ondernemende mensen. Versterken en onderbouwen van de ondernemende houding staat daarbij centraal.

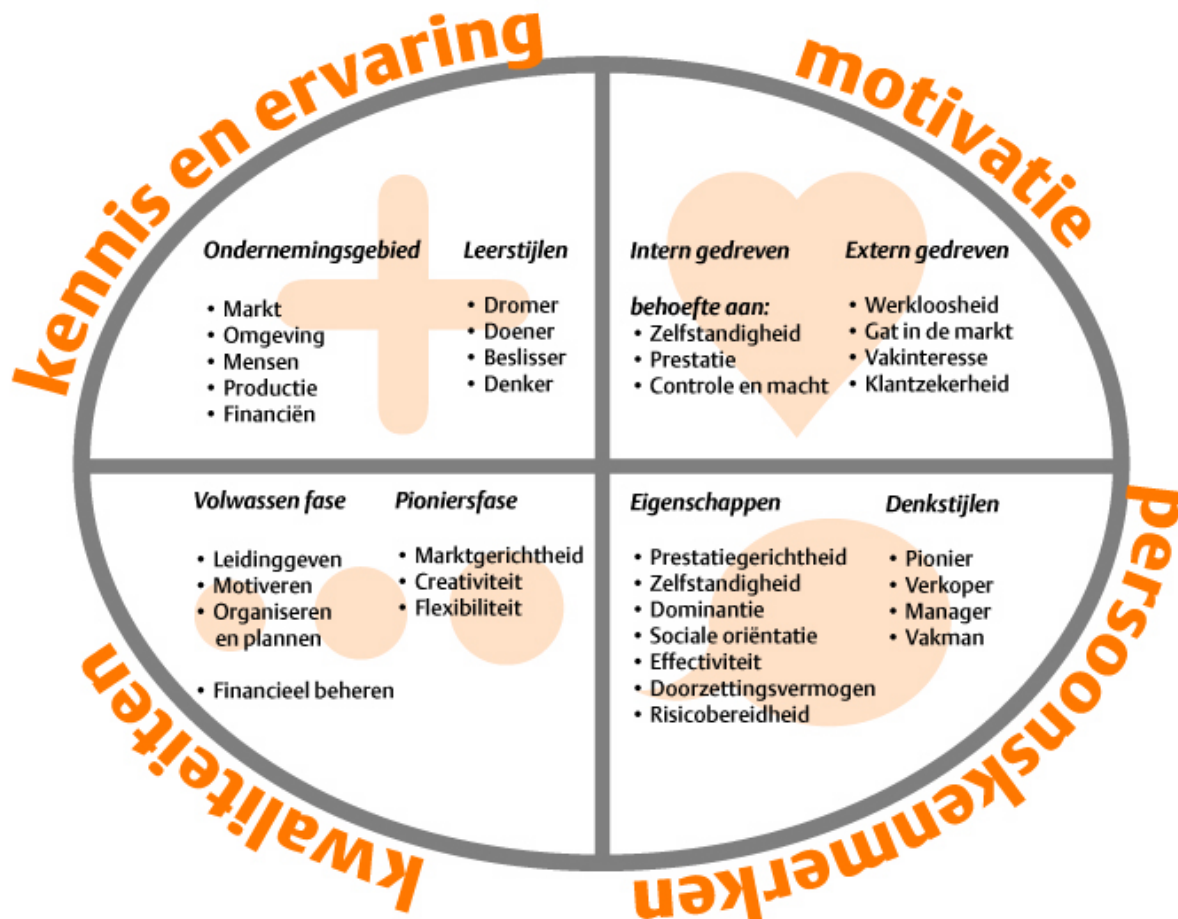
Onderstaand schema geeft het profiel van de leerling weer.

Wat betreft motivatie (het **willen**): de leerling durft en kan uitdagingen aangaan.

Wat betreft persoonskenmerken (het **zijn**): de leerling is iemand die zich kan verplaatsen in een ander (de klant), relaties kan onderhouden en hij/zij is een doorzetter.

Wat betreft de kwaliteiten (het **kunnen**): de leerling weet anderen te overtuigen, kan een activiteit initiëren en/of leiden en is in staat om mee te gaan met veranderingen.

Wat betreft kennis en ervaring (het **weten**): de leerling weet (een beetje) hoe bedrijven in het Westland te werk gaan en/of is bereid hier praktische ervaring over op te doen.

De BizNiz leerling medeverantwoordelijk

Naast ruimte voor ontwikkeling op het persoonlijk vlak is er de ruimte om vanuit de eigen belevingswereld projecten op te starten en daar inhoudelijke leerdoelen van de leergebieden en vakken aan te koppelen. Tijdens de lestijd van de leergebieden en vakken worden leerlingen gestimuleerd om zelfsturend te leren. Op termijn worden zoveel mogelijk inhoudelijke leerdoelen van de opleiding worden tevens aangeboden in docentgestuurde opdrachten.

Leerlingen worden gestimuleerd om de samenleving op te zoeken of de samenleving in de school te halen. Dit geven wij vorm door leerlingen binnen de leerlinggestuurde projecten (settings) in contact te brengen of contact te laten maken met experts uit de samenleving. Dit kunnen bedrijven of instanties zijn waar de leerlingen ervaringen op doen die levensrecht zijn en daardoor meer betekenis krijgen. Leerlingen hebben tevens een actieve bijdrage aan de samenleving door de vele Maatschappelijke stageactiviteiten die er mogelijk zijn. BizNizklas zet sterk in op actief omgevingsonderwijs voor persoonlijke en inhoudelijke leerdoelen.

Voor een verdere uitwerking van het profiel van de leerlingen in de BizNizklas, zie bijlage 5.

3.2 pedagogisch-didactische uitgangspunten en lesmodel

De BizNizklas leidt zoals aangegeven op voor een diploma op VMBO GL-/TL-niveau. Dit betekent dat de vereiste kerndoelen in de onderbouw als ook de vereiste kerncompetenties per vak het vertrekpunt zijn van de opleiding. De inbedding van deze kerndoelen en te bereiken eindcompetenties ligt in een stimulerend pedagogisch-didactische aanpak die het beste uit de leerlingen wil halen. De context is zoals aangegeven die van de internationale omgeving van de Greenport Westland.

Bij het ontwerpen van leeractiviteiten worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

* *instructiestrategie: vijf dimensies van Marzano*

Uitgangspunt voor de lespraktijk in de BizNizklas zijn de 'vijf dimensies van Marzano'. Het gaat hierbij om 'de noodzakelijke ingrediënten voor actief en authentiek leren'². Deze punten zijn terug te vinden in het lesmodel (zie bijlage 4).

* *verbrede pedagogische driehoek*

De pedagogische driehoek bestaat uit de schoolcultuur, de thuiscultuur en de omgeving/straat cultuur. Het is van groot belang om deze drie culturen af te laten stemmen op elkaar om het gedrag van de leerling zo effectief mogelijk te kunnen sturen in de richting van 'ondernemendheid'. Ouders kunnen en zullen een actieve rol gaan vervullen in de BizNizklas. Regelmatig vinden bijeenkomsten plaats om de vinger aan de pols te houden betreffende de vorderingen van hun kind maar ook als klankbord over het onderwijs op zich.

Voor de BizNizklas zetten we de 'verbrede pedagogische driehoek' in. Behalve de ouders/verzorgers, de school en de omgeving/straat worden ook de ondernemers ingezet bij het vormen van de leerlingen. Concreet betekent dit, dat de BizNizklas regelmatig bedrijven gaat bezoeken. Ook worden er bijeenkomsten georganiseerd tussen de BizNizklas en de bedrijven om de leerling inzicht te laten krijgen in het toekomstig beroepsperspectief.

Bedrijven worden gevraagd om te participeren in de BizNizklas. Hierbij wordt gedacht aan klankbordgroepen, gastlessen en stages.

Het MBO Greenport wordt ook betrokken bij het samenstellen van het curriculum. Dit is vooral in de toekomst belangrijk voor het ontwerpen van het curriculum in klassen drie en vier.

In de mindmap (bijlage 1) is deze verbrede pedagogische driehoek weergegeven in de verbinding tussen de docent, de leerling en de klankbordgroep.

** gedrag: niveaus van Bateson*

Als hulpmiddel bij het reflecteren op gedrag van docent en leerling worden de 'niveaus van Bateson' ingezet. Vooral de coachende vragen zoals

- waar doe ik het allemaal voor,
- wie ben ik,
- waar geloof ik in,
- wat kan ik,
- wat doe ik en
- waar ben ik

zijn belangrijk. Deze vragen worden gesteld om bepaald gedrag te beschrijven en er achter te komen waarom bepaald gedrag in een bepaalde situatie zichtbaar is. Gestreefd wordt naar gedrag wat kenmerkend is voor de business en management sector.

** Vijf rollen van de docent*

Als basis van het lesmodel worden de vijf rollen van de docent gebruikt (zie 'Coachen op Contact – de basis in het primaire proces' van Martie Slooter). Deze vijf rollen geven richting aan het handelen van de docent in de lespraktijk van alledag en structureren de lessen en de voorbereiding hiervan.

Het gaat hierbij om de volgende rollen:

- gastheer: de les starten
- de presentator: aandacht vangen
- de didacticus: instructie geven (hierbij rekening houdend met de vijf dimensies van Marzano)
- de pedagoog: orde houden
- de afsluiter: de les afsluiten

Deze rollen zijn terug te vinden in het lesmodel (bijlage 4).

3.3 docentschap

Onderwijs in de BizNizklas is een vorm van competentiegericht leren en opleiden en vereist ondernemende docenten. Ondernemende docenten zijn niet alleen in staat samen met zijn collega's het competentiegerichte opleiden te ontwikkelen maar deze ook uit te voeren. Om dit te realiseren wordt gekozen voor een aanpak die goed aansluit bij de gangbare praktijk op het Floracollege, een aanpak met sociaal constructivistische elementen, die het gebruik van activerende werkvormen ondersteunt, de motivatie van leerlingen vergroot en aanzet tot reflectie. De aanpak van de docent is erop gericht om het geleerde ook echt in een betekenisvolle context in de praktijk te laten uitvoeren.

Wat is ondernemend docentschap?

Een ondernemende docent beschikt over een handelingsrepertoire op vijf domeinen:

1. Zijn pedagogisch-didactisch handelen is gericht op het competentiegericht leren van hun leerlingen.
2. Hij werkt samen met opvoeders, collega's, scholen en bedrijven in de omgeving waar bij hij kansen ziet, deze grijpt en hiermee waarde creëert.
3. Hij geeft vorm aan het eigen leerproces en de eigen loopbaan.
4. Hij verbindt het individuele leren met het leren van het team en de school.
5. Hij handelt vanuit een onderzoekende houding.

Onderzoekende houding

De onderzoekende docent is relatief nieuw binnen het Floracollege. Binnen het BizNizklas-team is er deskundigheid en ervaring op het gebied van praktijkonderzoek in de school. Drie aspecten spelen hierin een belangrijke rol, te weten nieuwsgierigheid, sensitief zijn voor signalen en het leren plaatsen van vraagtekens bij het vanzelfsprekende, het alledaagse.

Een leraar met een onderzoekende houding is ontwikkelingsgericht, samenwerkend en reflectief. Met een onderzoekende houding is de leraar beter toegerust om in te spelen op de maatschappelijke veranderingen waar de school mee te maken heeft en krijgt. Het werk blijft boeiend doordat de leraar voortdurend zoekt naar mogelijkheden om het dagelijks handelen en de eigen professionaliteit te verbeteren. Daarmee wordt voorkomen dat de leraar vastroest in oude patronen en niet meer durft af te wijken van bestaande gewoontes. De onderzoekende houding is niet alleen van belang voor de leraar zelf en voor de school, maar ook als voorbeeld voor de leerlingen. Om daarin succesvol te zijn, is het onontbeerlijk dat degenen die het meeste verstand van onderwijs hebben, docenten en leerlingen, zelf werken aan hun eigen ontwikkeling. Kort door de bocht geformuleerd: een docent die zich niet meer ontwikkelt, levert geen betere kwaliteit dan hij al levert. Docenten die daarentegen wel investeren in hun eigen ontwikkeling, leveren waarschijnlijk betere kwaliteit dan ze al leverden.

Voor een verdere uitwerking van het docentschap binnen het docententeam van de BizNizklas, zie bijlage 6.

3.4 Leerwerkgemeenschap

Ontwikkeling is het meest effectief als degene die zich ontwikkelt zelf verantwoordelijk is. Op die manier is en voelt hij zich eigenaar. Hij moet het als het ware zelf doen. Maar het liefst niet alleen! Leren gebeurt altijd in een context. Je hebt er andere mensen bij nodig en het is belangrijk dat je van gebaande paden afwijkt. Als docenten eenmaal weten wat hun ambitie is, kunnen zij op grond daarvan hun persoonlijk ondernemerschap oppakken en van daaruit stappen zetten om hun ambitie te realiseren. Het komt vervolgens aan op pro-activiteit als het gaat om zaken als netwerken, innoveren en het ontwikkelen van een onderzoekende houding. Wie invulling geeft aan zijn persoonlijk ondernemerschap zit zelf aan het stuur, heeft plezier en is trots op zich zelf. Dat geldt voor iedereen binnen de school, van eindverantwoordelijk schoolleider tot leerling.

3.5 klankbordgroep

Een belangrijk aspect bij de ontwikkeling van de leerwerkgemeenschap en essentieel voor het borgen van het regioleren, is het organiseren van de samenwerking tussen de partners van de BizNizklas. Hoewel alle vijf O's hun unieke inbreng hebben, ontstaat de uitwisseling hiervan niet vanzelf. Een manier om systematisch uitwisseling en samenwerking tussen de partners te organiseren is het formeren van een klankbordgroep. In deze groep wordt gesproken over het curriculum, de voortgang van het traject en wordt de kwaliteit bewaakt door regelmatig te evalueren en de resultaten van kwaliteitsmetingen te bespreken. In deze klankbordgroep zitten minimaal 2 leden uit ieder veld van de vijf O's en wordt voorgezeten door de projectleider.

3.6 regioleren

Leeractiviteiten zijn sterker en dragen beter bij aan het betekenisvol toepassen van kennis en vaardigheden, wanneer zij contextvol zijn (zie ook bijlage 3). Het Westland biedt een rijke context voor allerlei leeractiviteiten, juist voor het ontwikkelen van 'ondernemersvaardigheden'. De manier waarop dit is vormgegeven voor de leerlingen en de rol hierbij van de school en de docent is weergegeven in onderstaand schema.

Leeractiviteiten (opdrachten) worden sterker en in meer samenhang met de context, naarmate de complexiteit toeneemt. Hoe hoger het niveau in het schema, hoe complexer de opdrachten.

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Complexiteit opdracht	Eén opdrachtgever	Meer opdrachtgevers, vergelijkbare belangen	Meer opdrachtgevers, verschillende belangen	Opdracht uit regionale kennisagenda
Leeractiviteiten	Leerlingen werken aan een afgebakende opdracht en overleggen met de opdrachtgever.	Leerlingen werken aan een afgebakende opdracht en overleggen met meerdere partijen.	Leerlingen werken op basis van een probleemstelling en moeten zelf in overleg met de opdrachtgevers komen tot afbakening en uitwerking van de opdracht.	Leerlingen moeten zicht krijgen op netwerken in de regio, probleemstelling afstemmen met de relevante partijen en de opdracht uitvoeren. Zij moeten de resultaten communiceren met alle relevante partijen in de regio om continuïteit te borgen.
Beoordelingsactiviteiten	Vooraf is voor de leerling duidelijk wat deze gaat leren, hoe die beoordeeld wordt en hoe dit bijdraagt aan zijn/haar ontwikkeling.	Vooraf is voor de leerling duidelijk wat deze gaat leren, hoe die beoordeeld wordt en hoe dit bijdraagt aan zijn/haar ontwikkeling.	Opdracht is leidend voor de leeren beoordelingsactiviteiten en de leerling is verantwoordelijk voor het laten zien wat hij/zij heeft geleerd.	De leerling neemt deel aan formuleren probleemstelling en uitvoeren opdracht in overleg met de regionale partners en verzamelt op basis hiervan bewijsmateriaal voor het behalen van zijn/haar kwalificaties.
Rol docent	De docent bepaalt soort, aantal en volgorde van de opdrachten en ondersteunt leerlingen bij het vinden van de juiste opdracht bij elk(e) leerdoel/te ontwikkelen competentie.	De docent bepaalt soort, aantal en volgorde van de opdrachten en ondersteunt leerlingen bij het vinden van de juiste opdracht bij elk(e) leerdoel/te ontwikkelen competentie.	De docent bepaalt kaders voor de opdrachten. Hij/zij helpt leerlingen bij het vinden van geschikte, multidisciplinaire leeromgevingen.	De docent legt verbinding tussen regio-agenda en curriculum. Hij/zij is zelf een lerende deelnemer in het netwerk. De leerling wordt ondersteund bij het uitvoeren van de leeractiviteiten in het kader van de regionale kennisagenda.
Aard van de begeleiding	Begeleiding is met name gericht op het behalen van vooraf bepaalde competenties.	Begeleiding is met name gericht op het behalen van vooraf bepaalde competenties.	Begeleiding is gericht op het volbrengen van de opdracht en het ondersteunen van leerlingen bij het behalen van het totaal aan competenties over de opdrachten heen.	Begeleiding is gericht op het realiseren van persoonlijke leerdoelen van leerlingen en het mede ontwikkelen van een lerende regio.
Aard van het netwerk	De docent onderhoudt contacten met ondernemers.	De docent en teamleider onderhouden contacten met ondernemers en samenwerkingsverbanden van bedrijven.	De docent en teamleider onderhouden contacten met ondernemers en samenwerkingsverbanden van bedrijven en de schoolleiding onderhoudt contacten met de netwerken in de regio.	De docent en teamleider onderhouden contacten met ondernemers en samenwerkingsverbanden van bedrijven en de school participeert in de ontwikkeling van de regionale kennisagenda.

4. Bijlagen en bronnen

Bijlagen

1. Mindmap 'BizNizklas'
2. Poster 'Regioleren' van de Groene Kenniscoöperatie, 2012
3. 'Vijf dimensies van Marzano' van APS, 2008
4. Lesmodel BizNizklas
5. Profiel leerling BizNizklas
6. Profiel docent BizNizklas